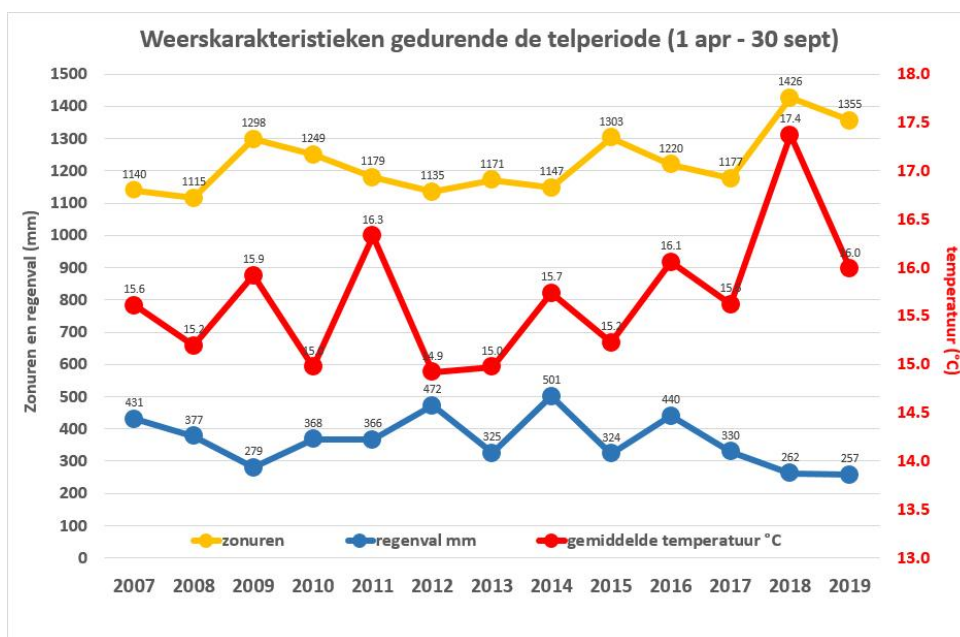

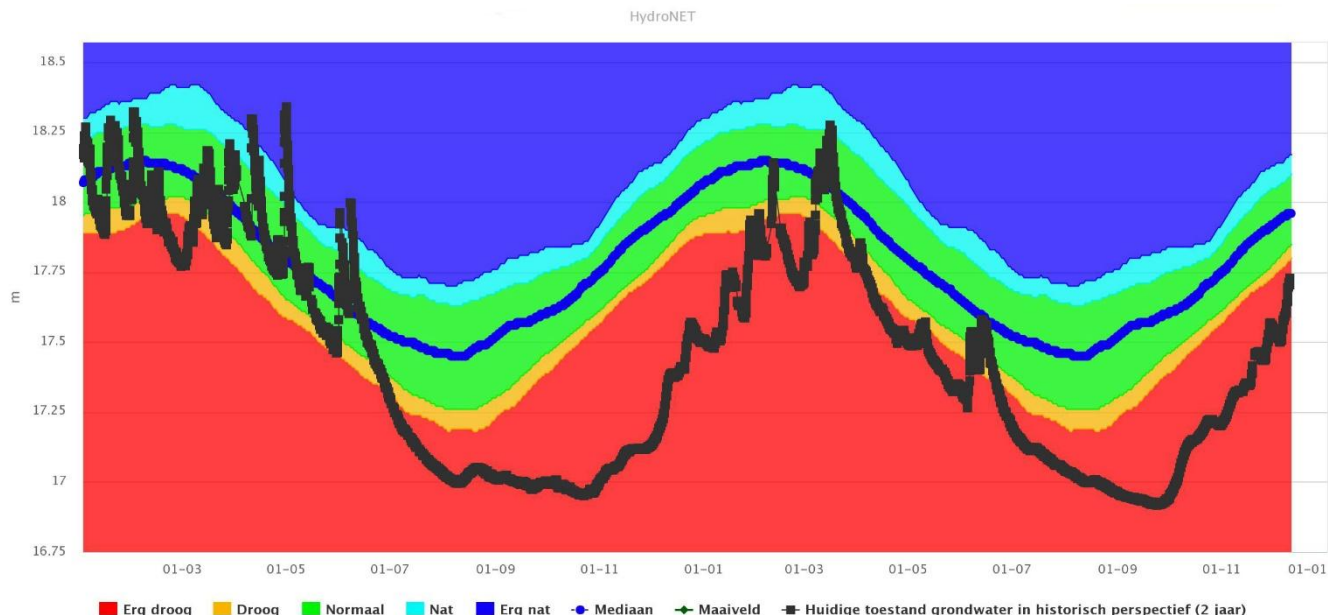
Inleiding

Ten opzichte van vorig jaar zijn er diverse veranderingen doorgevoerd in de grafieken. Dankzij Fanny konden de waarnemingen worden uitgebreid vanaf 2007, die zij nog 'op de plank' had liggen. Uiteraard geeft dat wat meer inzicht in het wel en wee van de vlinderstand in de vlindertuin Waalre door de jaren heen en laat bovendien zien, dat we al wat bijzondere jaren achter de rug hebben met grote uitbraken van bepaalde vlindersoorten. Van die jaren zijn ook de weerskarakteristieken toegevoegd, zodat nu over een periode van dertien jaar de trends kunnen worden gevolgd.

Was 2018 klimatologisch al een bijzonder jaar met een zomermaand lang geen druppel regen, ook 2019 verliep voor de vlinders allesbehalve gunstig. Gedurende de telperiode was de regenval zelfs minder dan in 2018. Alleen viel er gelukkig wel wat regelmatigere regen en waren de droogteperiodes niet zo lang als in 2018, zodat de vegetatie het nog een beetje kon overleven. Maar de grondwaterstand is gedurende vrijwel het gehele jaar ver beneden normaal gebleven. Kortom het was ook in 2019 veel te droog. De gemiddelde temperatuur was gedurende de telperiode overigens niet abnormaal, maar het aantal zonuren was nog steeds hoog. In Eindhoven werd zelfs de hoogste temperatuur gemeten in Nederland sinds het registreren van de metingen : 40,4 °C !

Zie voor de detailfiguren de verschillende werkbladen in 'vawa_vltuin_vlindertellingen2019.xlsx'.

Werkbladen excel-file

Zoals altijd toont het eerste werkblad een overzicht met de 'highlights' van de jaren 2007 t/m 2019 (scrollen). Ondanks het mooie weer is het aantal uitgevoerde tellingen in 2019 laag, slechts 34. Dat betekent automatisch dat ook het aantal getelde vlinders en het aantal soorten niet erg groot is. Nu waren de verwachtingen ook niet hoog gespannen vanwege de grote droogte van het jaar daarvoor en de gevolgen daarvan voor de vlinderstand. Door de droogte in 2018 verloren veel planten al vroeg hun blad en daarmee verdween een voedingsbodem voor de rupsen.

In het overzicht is ook nog het item 'optimale teldag' opgenomen. Deze is gedefinieerd als een dag met de maximum temperatuur minimaal 18°C, de windkracht minder dan 5 m/s en het aantal zonuren minimaal 8 uur. Omdat gebleken is dat ook bij regenval wel wordt geteld (het regent uiteindelijk zelden 24 uur lang en een buitje kan ook heel goed 's-nachts vallen), is het ook prima als er minimaal 4 zonuren (ipv 8) zijn en het minder dan 5 mm heeft geregend. Dit zijn natuurlijk arbitraire grenzen waarover gediscussieerd kan worden, maar is bedoeld als een maat voor gunstige weersomstandigheden voor het tellen. Om te tellen was 2019 evenals 2018 relatief een gunstig jaar in vergelijking met andere jaren.

In de excel-file zijn nu in drievoud de weerskarakteristieken opgenomen met de hoofdkenmerken van het weer (aantal zonuren, gemiddelde temperatuur en regenhoeveelheid) en wel over de periodes

- 1 apr t/m 30 sept, de telperiode (zie ook hierboven),
- 1 okt t/m 30 sept, dus een geheel jaar inclusief de periode voorafgaand aan de telperiode, en
- 1 jan t/m 31 dec, het normale kalenderjaar.

In de werkbladen met het weer kan gedetailleerd de temperatuur en de regenval danwel het aantal zonuren per dag worden gevolgd van 1 okt 2018 t/m 30 sept 2019. De donkerblauwe lijn geeft de temperatuur aan gemeten op 10 cm hoogte en geeft dus feitelijk vorst aan de grond weer. Alhoewel dat laatste regelmatig is voorgekomen, bleef slechts twee keer in de tweede helft van januari en begin februari ook de gemiddelde en de maximum temperatuur beneden de vorstgrens. Het was dus weer de zoveelste zachte winter op een rij. Maar dat had natuurlijk wel weer tot gevolg, dat reeds uitgelopen planten toch weer wat vorstschade opliepen.

De vlindertellingen

Halverwege het jaar werd de volgorde van de verschillende vlinders op het telformulier aangepast. In dit overzicht is nog de oude volgorde gehandhaafd. In 2020 zal dat worden aangepast, omdat ook de file compleet moet worden omgebouwd.

In het werkblad '2019' is een totaaloverzicht te vinden met alle getelde vlinders. Ondanks de vele hiaten is het normale verloop (voorjaarspiek - junidip - zomerpiek - nazomer) goed te herkennen. Ter vermijding van misverstanden : in de lijst bij de grafiek staan alle vlindersoorten, die wel eens gespot zijn in enig jaar, maar die niet noodzakelijkerwijs in 2019 zijn waargenomen. In dat opzicht was 2019 ook maar een mager jaar. Slechts 22 soorten zijn geregistreerd.

In de daaropvolgende grafieken worden de waarnemingen per vlindersoort weergegeven en vergeleken met het voorgaande jaar en met de landelijke tellingen zoals opgegeven door de Vlinderstichting in haar jaarverslag. Omdat het aantal tellingen nogal verschilt, is er ook een grafiek opgenomen, waarbij de tellingen van 2018 en 2019 worden genormeerd alsof er 52 tellingen hebben plaatsgevonden. Zo beschouwd zijn er dan in beide jaren ongeveer evenveel vlinders waargenomen, maar van sommige soorten relatief meer in 2019, maar met name van de blauwtjes juist weer minder. Ook de grafiek met de vergelijking van de landelijke tellingen zijn genormeerd naar de vlindersoort, die het meest werd geteld (=100). Voor de vlindertuin is dat dus de citroenvlinder en landelijk het bruine zandoogje zoals elk jaar. Het is duidelijk dat onze biotoop met de bijbehorende vlinders afwijkt van het landelijk gemiddelde. Opvallend is wel, dat er relatief weinig distelvlinders in onze tuin zijn waargenomen. Bij een fietstochtje langs de Dommel bij het kruispunt De Hogt afgelopen zomer konden tientallen distelvlinders worden gespot.

In de daaropvolgende grafieken kunnen de verschillende vlindersoorten nader worden bestudeerd. In veel gevallen kunnen drie generaties worden waargenomen. In de volgende tabel is een overzicht gemaakt van de meeste vlindersoorten in vergelijking met de landelijke trends.

Soort	Vlindertuin	Landelijk
Witjes	niet afwijkend in vergelijking met voorgaande jaren	
citroenvlinder	stabiel	voortuitgang
oranjetipje	stabiel	stabiel
klein koolwitje	stabiel	normaal
klein geaderd witje	achteruitgang met recente jaren	achteruitgang
groot koolwitje	lijkt achteruit te gaan	voortuitgang
Grote dagvlinders	uitgesproken slecht jaar (droogte 2018 ?)	
atalanta	wederom een slecht jaar	voortuitgang
dagpauwoog	wederom een slecht jaar	slecht jaar
distelvlinder	wat meer gespot, maar geen invasie	invasie
gehakkelde aurelia	wederom een slecht jaar	voortuitgang
landkaartje	slechts twee keer waargenomen !	matig jaar
koninginnenpage	slechts een keer waargenomen !	goed jaar
kleine vos	in het geheel niet gespot	achteruitgang
Dikkopjes	achteruitgang	
groot dikkopje	achteruitgang	achteruitgang
zwartsprietdikkopje	achteruitgang	achteruitgang

Zie voor de detailfiguren de verschillende werkbladen in 'vawa_vltuin_vlindertellingen2019.xlsx'.

Blauwtjes	over het geheel genomen een slecht jaar	
kleine parelmoervlinder	verbazingwekkend veel gespot	redelijk goed jaar
kleine vuurvlinder	slecht jaar	goed jaar, vooruitgang
bruin blauwtje	niet waargenomen	stabiel
icarusblauwtje	niet waargenomen	stabiel
boomblauwtje	matig jaar	stabiel
eikenpage	na de uitbraak van vorig jaar geen vervolg	toenemend
Zandoogjes	stabiel	
bont zandoogje	stabiel	achteruitgang
oranje zandoogje	laatste jaren maar in geringe aantallen	stabiel
bruin zandoogje	redelijk	stabiel
hooibeestje	niet waargenomen	stabiel

Het is duidelijk dat de landelijke trends niet altijd worden gevolgd, maar dat kan ook het gevolg zijn van het geringe aantal tellingen. Des te opvallender is het relatief grote aantal kleine parelmoervlinders.

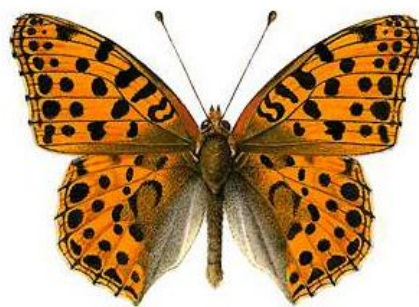
In de excel-file is ook een werkblad opgenomen met de frequentie, waarin de verschillende vlindersoorten over de periode 2007-2019 zijn waargenomen. De top drie bestaat uit de citroenvlinder, klein koolwitje en de atalanta. Deze laatste is in de top drie van 2019 door het bruine zandoogje voorbijgestreefd.

Naschrift

Alle data en grafieken zijn te vinden in de excel-file 'vawa_vltuin_vlindertellingen2019.xlsx'. De weerdata zijn afkomstig van het KNMI voor Eindhoven (<https://weerstatistieken.nl/eindhoven>) en de gegevens over de waterstanden van Hydronet (<https://embed.hydronet.com/embed.aspx?id=6045&h=4610815681>) met locatie knooppunt De Hogt.

Van de jaren 2007 t/m 2012 zijn voor de liefhebbers nu ook files beschikbaar (uiteraard ook van de andere jaren) . Maar deze files zijn wat betreft lay-out vergelijkbaar met het jaar 2013, de eerste jaar dat op deze manier een overzicht is gemaakt van de tellingen. Zij bevatten echter wel de detaildata van de tellingen en het weer.

Dank uiteraard weer aan de tellers, die trouw iedere week erop uittrokken, maar natuurlijk ook aan de niet aflatende ijver van de tuiniers in de groep, zodat de tuin er dankzij hen altijd weer prachtig bijligt.

Zie voor de detailfiguren de verschillende werkbladen in 'vawa_vltuin_vlindertellingen2019.xlsx'.